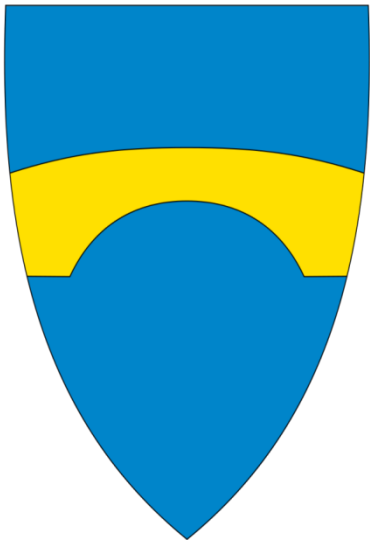

**TILTAKSPLAN
MOT MOBBING
I EVENTYRSKOGEN
BARNEHAGE,
ETNEDAL KOMMUNE**

Hvorfor tiltaksplan mot mobbing i barnehage?

Det har vært en utbredt oppfatning av at barnehagebarn er for små til å mobbe. Det begrunnes med at de ennå ikke har den modenhet som skal til for å gjennomføre bevisste og systematiske utfrysninger av andre barn.

Forskning konkluderer derimot med at små barn mobber andre, og at de har en forståelse av at disse handlingene kan gjøre andre vondt. Flere internasjonale studier kan bekrefte at mobbing foregår blant de yngste barna.

«Sosial utstøtning vet vi fra forskning, at er fryktelig helseskadelig»

(Sitat Nils Magerøy, Enhetsleder Jobbfast, yrkes-medisinsk avdeling, Haukeland sykehus.)

Hvorfor mobber mennesker hverandre?

- Sosial eksklusjonsangst
- Forskere peker på at det å passe inn i fellesskapet er en viktig drivkraft til at alle gjør det.
- Vi utfører ikke handlinger som vet vil ekskludere oss fra gruppa.
- Slik begrunnes den kjente rapartisten Timbuktu, hvorfor han ble en mobber: «Jeg var mobberen som mobbet fordi jeg var redd for å bli mobbet selv.»
- Mobbing er avhengig av at gruppemedlemmene passivt aksepterer de negative handlingene, og det er avgjørende for at mobbingen kan fortsette.

Hva skjer med et barn som gang på gang opplever at ingen vil være dets venn?

- Et barn kan oppleve avvísninger som en slags psykisk tortur. Gjentakelsene setter i gang en forandring hvor det omdefinierer sin verdi og identitet. «Sosial død» kan anvendes for å beskrive alvorret i det å skyves ut av et fellesskap.
- Det kan etablerer kulturer som dømmer barn ut av et fellesskap fordi de bryter regler, har for svart hår eller ikke har den riktige matboksen. Dersom slike kulturer får rotfeste i en gruppe, kan det stenge av for empati og medfølelse for hverandre.
- Negative kulturer kjennetegnes av skjenn, det snakkes stygt om hverandre, og det er generelt dårlig stemning. Skjenn kan være stigmatiserende. Det å få skjenn eller irettesettelse foran alles øyne kan forstås som negativ kritikk, og fort bli en del av praksisen både blant voksne og barn.

Definisjoner på mobbing:

Det finnes flere ulike måter å se fenomenet mobbing på.

Eksempler på definisjoner på mobbing:

- «en relasjon mellom en aggressiv og en svak person, som også kan involvere flere, da som støttespillere for den som mobber.»
- «en person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer...den som blir utsatt for de negative handlingene, har vanligvis ikke så lett for å forsvare seg og er ofte litt hjelpeløs overfor den eller de som plager ham eller henne»
- «med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og/eller fysisk vold mot offer, utført av enkeltpersoner eller grupper. Mobbingen forutsetter et ujevt styrkeforhold mellom offer og plager, og at episodene gjentas over tid. Fysisk plaging, utestenging og erting er de vanligste formene for mobbing»
- «en måte å være på som har som mål å gjøre andre vondt eller såre dem»
- «mobbing er avhengig av at gruppemedlemmene passivt aksepterer de negative handlingene, og at det er avgjørende for at mobbingen kan fortsette»
- «flere personer kan delta i mobbing, for eksempel som tilskuere. Det er ofte personer med lav status i gruppa, som ønsker å hevde seg ved å støtte mobberen. Deres hemninger svekkes når de ser mobberen seire over offeret, og når de opplever at mobbing sjelden fører til negative konsekvenser for de involverte»
- «mobbing fungerer som et spill om makt, en måte for mobberen til å utvide sitt eget handlingsrom på, men han/hun er avhengig av støtte fra gruppa»

Sosial eksklusjonsangst:

- Sosial eksklusjonsangst bygger på forståelsen av at mennesket er avhengig av å tilhøre fellesskapet.
- Når menneskets sosiale posisjon i gruppa trues, oppstår angsten for å bli utstøtt fra fellesskapet. Angsten går over til panikk, og det frembringer forakt og avsky som rettes mot ett av gruppas medlemmer.
- Personen stemples som annerledes og mister posisjonen som medlem av gruppa.
- Når dette skjer systematisk og over tid, kan det forstås som mobbing eller tortur.
- Mobbing handler mer om gruppas toleranse for annerledeshet enn kategorisering av medlemmene som aggressive, svake eller passive.

- Hensikten med å mobbe andre behøver ikke å gjøre andre vondt eller ødelegge vennskap, men å sikre sin egen tilhørighet til gruppa.

- Når et barn mangler muligheter til å inngå sosiale allianser med andre barn eller med en gruppe, øker usikkerheten, og dermed også sjansen for å bli utsatt for mobbing.

Eksempler på sosial ekskludering:

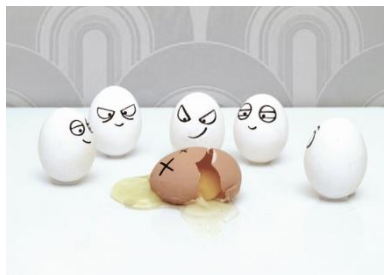
- Sosiale ekskluderinger kan foregå for eksempel som krypterte utsagn som f.eks. «alle som har matboks med Hello Kitty får være med å leke»
- Et annet eksempel kan være at et barn som ikke får sin vilje igjennom, truer med at hun/han ikke får komme i vedkommendes bursdag, eller at barnet forteller hvem som inviteres og et spesifikt barn utelates. Utsagnene kan utelukke ett eller flere barn, og utelukkelsen synes ikke for de voksne.
- Det å håne eller si ubehagelige ting til en annen kan også fungere som sosial utstøtelseskode. Et eksempel på det er hvordan tre jenter i en barnehage kan utelukke en annen fra lek ved gjentatte ganger å si at hun bruker leie og lukter fisk, samtidig som de gjør grimaser. Den ekskluderte jenta forøker å argumentere imot, men hennes argumentasjon mister fullstendig relevans fordi hun hånes av alle tre. Dette kan oppleves svært krenkende siden alle har fylt fem år, og sluttet med bleier for lenge siden.
- Ignorering kan også fungere som en meget effektiv form for utelukkelse. Det å overse et barns lekeforslag gjentatte ganger kan vanskelig misforstås. Når i tillegg alle gjør det, kan det fungere ekskluderende overfor den som foreslår.

Ulike former for mobbing:

En finsk forskergruppe deler inn mobbing i fysisk, verbal og indirekte:

- Fysisk mobbing kan være puffe, slå, sparke eller kaste stein på en annen.
- Verbal mobbing kan være trusler om fysiske angrep, for eksempel om å puffe en annen av en sykkel dersom vedkommende ikke får den.
- Indirekte mobbing forstås som en mer sofistikert form fordi mobberen utfører ekskluderende handlinger overfor en annen uten å bli identifisert. Det kan se ut som om hensikten ikke er å skade noen, og angriperen kan dermed ikke anklages for handlingene. Eksempler kan være å fortelle løgner om en person som ønskes ekskludert, bli venn med en annen som hevn, forårsake å få en annen på hans eller hennes side mot en annen. Når angriperen forblir uidentifisert, unngås motangrep og på den måten skjules mobbingen.

Det er gjort en studie med 129 barnehagebarn, fra 3-5 år, som blant annet viser dette:

- 36 av barna ble mobbet
- Både direkte og indirekte former for mobbing ble observert
- Guttene brukte fysisk og verbal mobbing oftere enn jentene
- Ingen kjønnsforskjeller angående indirekte former for mobbing.
- De eldste barna brukte i større grad verbale former for ekskludering enn de yngste

Andre studier har vist at barnehagebarn kan sladre, fortelle hemmeligheter og spre sladder. Disse handlingene kan være åpne, men også skjult.

TILTAK:

Forebygge mobbing i hverdagen:

- Lære barn å stille spørsmål ved sine handlinger – lære de å tenke selv
- Ha fokus på samspill og interaksjon – veilede barn til å si ifra når noe ikke oppleves bra.
- Fokus på toleranse for forskjelligheter – lære barna om medmenneskelighet og likeverd
- Det er de voksnes ansvar å hjelpe barna til å utvikle sosiale allianser, og sette inn tiltak i alle situasjoner som kan utvikle seg til mobbing. Ufine kommentarer og konflikter som ikke løses tydelig må konfronteres og snakkes om.
- Ha nulltoleranse mot mobbing.
- Kunnskap er makt, og kunnskap om hva mobbing er og hva mobbing ikke er, ser ut til å være den viktigste forutsetningen for å forstå hvordan mobbing kan bekjempes.
- Utvikle en positiv kultur, alle voksne er rollemodeller, og våre holdninger, væremåter, og menneskesyn smitter over på barna.
- Rammeplan for barnehager, poengterer at barnehagen skal være en lærende organisasjon som er rustet til å møte nye krav og utfordringer, som for eksempel mobbing i barnehagen. Personalet skal jevnlig reflektere over vår egen pedagogiske praksis. Alle ansatte har refleksjonsgruppe 1 time i måneden, samt refleksjon på personalmøter og avdelingsmøter.
- Se bort fra spørsmålet om hvorfor noen blir mobbere og andre ofre, og heller se på hvordan gruppeprosesser kan skape mobbere og ofre. Flytte fokuset fra individuelle karakteristikk til inkluderings- og ekskluderingsprosesser. Dette kan hjelpe oss til å holde fast ved barn som aktører som prøver så godt som mulig å skape seg en plass i hverdagens fellesskap. Utfallet av bestrebelsene kan noen ganger føre til anerkjennelse og respekt, og andre ganger isolasjon og følelsen av å være avskyelig.
- Styret har ansvar for å sørge for at alle foreldre og ansatte får informasjon og kunnskap om mobbing i barnehagen. Dette skjer gjennom denne planen, tema mobbing på foreldremøter og i personalgruppen.

Når mobbing har forekommet:

- Inngå et tett samarbeid med foreldrene. Opprette tiltak på hvert enkelt barn som er involvert.
- Pedagogisk leder har hovedansvar for barna på sin avdeling, og har ansvar for å kalle foreldrene inn til oppfølgingsmøter og lage tiltaksplaner for barnet i samarbeid med foreldrene. Oppfølgingsmøter med de gjeldende foreldre må gjennomføres 1 gang i måneden eller oftere inntil mobbesaken er avsluttet.
- Styret deltar i oppfølgingsarbeidet ved behov.

Nyttige lenker:

www.nullmobbing.no

<http://mattiaseralene.no/>

All teori i denne planen er hentet fra boken «*Mobbing i barnehagen – et sosialt fenomen*» av *Mai Britt Helgesen*. (Utgitt 2014)

Eventyrskogen barnehage, 1. november 2016